

Kuran, Öz Güvenin Nasıl Kazanılacağını Açıklar

Toplumda kabul gören bazı kavramları Kuran'a göre yeniden değerlendirdiğimizde, bu kavramların farklı boyutlarının olduğunu görürüz. "Öz güven" kavramı da bunlardan biridir. Günlük hayatta öz güven kişinin kendisine, yeteneklerine ve sahip olduğu özelliklere güvenmesi, kendisini değerli görmesi, karşılaştığı zorlukların üstesinden gelebileceğine ve istediği şeyleri başarabileceğine inanması şeklinde anlaşılır. Bu nedenle insanlara kendilerine inanmaları, sahip oldukları güçlü yönlerin farkına varmaları ve başkalarının karşısında ezilmeden kendi değerlerini korumaları öğütlenir. Özellikle çocukların öz güvenli yetişmesi ve gençlerin kendilerine güvenen bireyler olmaları için birçok yöntem tavsiye edilmektedir.

Öz güven üzerine yazılmış sayısız kaynak mevcuttur. Bu kaynaklarda insanlara kendileri hakkında sürekli olumsuz düşünmemeleri, kendilerini başkalarıyla kıyaslamamaları, başkalarının eleştirileri karşısında kendi değerlerini kaybetmemeleri, eksik gördükleri yönlerini geliştirmeye çalışırken güçlü taraflarının da farkında olmaları yönünde pek çok öğüt verilir. Bu telkinlerle insanların toplum içinde kendilerini daha rahat ifade etmeleri ve başkalarının başarıları karşısında ezilmeden hayatın içinde yer almaları amaçlanır.

Öz Güvenin Kaynağı Ne Olmalıdır?

Öz güven konusunun psikolojinin alanına girdiği kabul edilir. Ne var ki insanın kendisine güvenmesi yalnızca psikolojik bir durum değildir; insanın en temel konumunu, yaratılışını ve hayattaki duruşunu doğrudan ilgilendiren daha derin bir meseledir.

İnsanın güven duygusunun kaynağının ne olması, eksiklikleri karşısında nasıl bir tutum takınması, başarılarını neye bağlaması ve başarısızlıkları karşısında nasıl bir tavır sergilemesi gerektiği ile ilgili soruların cevaplarını ararken, insanın kendisini ve hayatı doğru anlamasına yönelik kapsamlı bir rehber olan Kuran'a bakmak gerekir. Çünkü Kuran, yaratılışa dair her konuyu açıklayan, insanın kendisini, hayatı, sahip olduğu nimetleri ve bütün bunların kaynağını doğru şekilde tanımasını sağlayan bir kitaptır. Allah, Nahl Suresi 89. ayette Kuran'ı "her şeyi açıklayan, doğru

yolu gösteren, rahmet ve müjde kaynağı” olarak tanımlar. İnsanı yaratan Allah, onun neye ihtiyaç duyduğunu, hangi özelliklere ve hangi zaaflara sahip olduğunu, hangi düşüncelerle gelişip hangileriyle yanlışa düşeceğini bilendir. Maide Suresi 15 ve 16. ayetlerde insanlara Allah'tan bir nur ve apaçık bir kitap geldiği, Allah'ın bu kitap aracılığıyla insanları karanlıklardan aydınlığa çıkardığı bildirilir. Dolayısıyla insanın kendisine bakışının nasıl olması, sahip olduğu özellikleri nasıl değerlendirmesi gerektiğini ve kendisine duyduğu güveni nasıl sağlıklı bir temele oturtacağını anlaması için Kuran'a başvurması gerekir. İnsanın, her konuda olduğu gibi, öz güven konusunda da ihtiyaç duyduğu temel ölçüleri Kuran'da bulması son derece doğaldır. Her şeyi yaratan Allah, insanın hayatını hangi anlayış üzerine kuracağını ve bu dünyada nasıl yaşaması gerektiğini en hikmetli şekilde bildirmiştir.

Kuran'a bakıldığında, insanın güvenini yalnızca Allah'a yöneltmesi anlamına gelen tevekkül konusunun en sık vurgulanan konulardan biri olduğu görülür. Allah, insanı Kendisine iman etmeye, tüm güvenini Kendisine yöneltmeye ve Kendisine teslim olmaya çağırır. İnsanın yalnızca Allah'a güvenmesi ve hiçbir şeyi O'na ortak koşmaması Kuran'da tekrar tekrar vurgulanır. Bu çağrı, müminin güven duygusunun da temelini oluşturur. İnsan güveneacağı tek varlığın Allah olduğunu bildiğinde, kendisini hayatın karşısında yalnız ve sahipsiz görmez. O'nun sonsuz kudretine dayanarak her şeyi bilen Rabbine güvenle teslim olur ve bu teslimiyetten sarsılmaz bir güç alır.

Kuran'ın Kazandırdığı Güven Anlayışı

Kuran'ın sunduğu güven anlayışı, insanı ne kendisini olduğundan büyük görmeye ne de değersiz hissetmeye yöneltir. Kuran insana sahip olduğu özellikleri inkar etmesini değil, bunların gerçek kaynağını görmesini öğretir, kendisini nasıl değerlendirmesi gerektiğini, gücünün ve sınırlarının ne olduğunu, başarı karşısında nasıl bir tutum takınacağını ve zorluklarla karşılaştığında nereye dayanacağını açıklar. İnsanın asıl ihtiyacı kendi kendine yetebileceğine inanmak değil, her şartta sığınabileceği Yüce Allah'ın varlığını ve tüm gücün O'nda olduğunu idrak etmektir.

Kuran'ın insana kazandırdığı bakış açısında, insanın güveninin merkezinde kendisi değil, Allah vardır. İnsan sahip olduğu hiçbir imkanın gerçek anlamda bağımsız sahibi değildir. Akı, sağlığı, gücü, yetenekleri, bilgisi, zamanı ve sahip olduğu bütün imkanlar Allah'ın ona verdiği nimetlerdir. İnsan bunlardan yararlanır, onları kullanır ve bu imkanlarla çeşitli işler gerçekleştirir, ancak bunların hiçbirini kendi kendine var etmiş değildir. Üstelik sahip olduğu imkanların ne kadar süre devam edeceğini veya gelecekte karşısına hangi şartların çıkacağını da bilemez. Bugün sağlıklı

olan bir insan yarın hastalanabilir, bugün sahip olduğu imkanları yarın kaybedebilir veya bütün planlarını değiştirecek bir olayla karşılaşabilir. Dolayısıyla insanın kendi gücünü hayatındaki en sağlam ve değişmez dayanak olarak görmesi, kendi sınırlılığını göz ardı etmesi anlamına gelir.

Enfal Suresi 17. ayetteki “Attığın zaman sen atmadın, fakat Allah attı” ifadesi, insanın bu gerçeği unutmaması gerektiğine işaret eder. Burada insanın yaptığı fiil yok sayılmamakta, ancak insanın kendi gücünü bağımsız ve mutlak bir güç olarak görmesinin önüne geçilmektedir. İnsan hareket eder, karar verir, çalışır ve bir işi gerçekleştirmek için çaba gösterir, fakat bütün bunları mümkün kılan gücün ve imkanların kendisine ait olmadığını bilir. Aynı şekilde İnsan Suresi 30. ayette, “Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz” buyrularak insanın iradesinin Allah'ın iradesinden bağımsız olmadığını bildirilir. Bu anlayışa sahip olan insan, kendisini hayatının mutlak hakimi olarak göremez ve güveninin temelini yalnızca Allah'a dayandırır.

Bu hakikati bilen kişi bir işi başarabileceğine inanarak yeteneklerini kullanır, önüne hedefler koyar ve zorluklar karşısında cesaret gösterir. Ancak tüm bunları yaparken sahip olduğu imkanların Allah tarafından verildiğini, karşısına çıkan fırsatların O'nun lütfu olduğunu ve O'nun kaderde takdir ettiği sonucun gerçekleşeceğini unutmaz. Bu nedenle müminin güveni, Allah'a dayanmasından kaynaklanan sağlam bir güvendir.

Peygamberlerin Hayatından Örnekler

Peygamberler, Allah'a güvenmenin insanı nasıl güçlü ve kararlı hale getirdiğinin en güzel örnekleridir. Onlar kendilerine bağımsız bir güç atfetmeyen, bütün güç ve imkanların Allah'tan geldiğini bilen, O'na teslim olmuş ve O'na güvenmiş insanlardır. Karşılaştıkları tüm zorluklar karşısında son derece cesur ve kararlı davranmışlardır. Kişinin korkularına rağmen hareket edebilmesi, doğru bildiğini savunabilmesi, başkalarının baskısı karşısında ezilmemesi ve zorluklar karşısında geri çekilmemesi gibi özellikler peygamberlerde çok güçlü biçimde tecelli etmiştir. Onların gücünün kaynağı kendilerine duydukları öz güven değil, Allah'a duydukları sarsılmaz güvendir.

Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'in (sav) hicret sırasında mağarada söylediği söz, bu anlayışın bir örneğidir. Düşmanların kendilerini görebilecek kadar yaklaştığı bir anda arkadaşına, “Üzülme, Allah bizimle beraberdir” demiştir (Tevbe Suresi, 40). Bu ifade, müminin güven anlayışını

son derece açık biçimde ortaya koyar. Buradaki güven, “Biz güçlüyüz, bize hiçbir şey olmaz” düşüncesine dayanmaz. Tam tersine, insanın imkanlarının son derece sınırlı olduğu bir anda Allah'ın varlığına ve yardımına sığınmaya dayanır.

Hz. Hud'un kavmine karşı söylediği sözler de bu konuda çarpıcı bir örnek teşkil eder. Kavminin tehditlerine karşı, “Ben Allah'ı şahit tutuyorum, siz de şahit olun ki ben sizin Allah'ı bırakıp ortak koştuklarınızdan uzağım” dedikten sonra, “Haydi hepiniz bana karşı tuzak kurun, sonra bana hiç mühlet vermeyin” der. Ardından ise bu cesaretin kaynağını açıkça ortaya koyar: “Ben, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a tevekkül ettim.” (Hud Suresi, 54-56). Hz. Hud'un sözlerinde son derece güçlü bir kararlılık vardır, ancak bu kararlılık “Ben güçlüyüm, size karşı koyabilirim” anlayışından kaynaklanmaz. O, Allah'a güvendiği için korkusuzca konuşmaktadır.

Aynı şekilde Hz. Musa ve beraberindeki müminler, Firavun'un ordusunun kendilerine yetiştiği anda son derece zor bir durumla karşı karşıya kalmışlardır. Yanındaki insanlar “yakalandık” diye endişelendiğinde Hz. Musa, “Hayır, Rabbim şüphesiz benimledir, bana yol gösterecektir” yanıtını verir (Şuara Suresi, 61-62). Burada da dikkat çeken husus, Hz. Musa'nın kendi gücüne güvenerek rahatlaması değil, Allah'a güvenmesi ve O'nun kendisine bir çıkış yolu göstereceğine inanmasıdır.

Peygamberlerin hayatındaki bu örnekler bize şu önemli gerçeği gösterir: İnsan kendisine güvenmekten vazgeçtiğinde güçsüzleşmez. Güvenini Allah'ın sınırsız gücüne bağladığı takdirde, sarsılmaz bir dirayet ve cesaretle hareket etme gücü bulur.

Öz Güven ile Allah'a Tevekkül Arasındaki İnce Çizgi

Allah'a güvenmenin insanda meydana getirdiği güven ile kişinin kendisine duyduğu güven arasında büyük bir fark vardır. Kendi gücüne dayanan insan, sahip olduğu imkanların sarsılması karşısında bu güveni kaybeder. Allah'a güvenen mümin ise kendi gücünün sınırlı olduğunu kabul etmiştir. Elinden geleni yapar, sonucun ise Allah'ın takdiri olduğunu bilir. Başarılı olduğunda bunu kendisinin mutlak başarısı olarak görmez; başarısız olduğunda da bunu kendi değerinin düşmesi olarak değerlendirmez. Onun güveninin temelinde kendi benliği değil, Allah'a olan imanı ve tevekkülü vardır.

Allah'a güvenmek, insanın hiçbir Şey yapmadan beklemesi veya sorumluluklarını ihmal etmesi anlamına gelmez. Kuran'ın öğrettiği güven, insanı çalışmaktan ve tedbir almaktan alıkoymaz. Kehf Suresi 23 ve 24. ayetlerde, insanın gelecekte yapacağı bir iř hakkında kesin konuşurken Allah'ın dilemesini hatırlaması istenir:

“Hiçbir Şey hakkında, ‘Ben bunu yarın mutlaka yapacağım’ deme. Ancak ‘Allah dilerse’ de.”

Bu ayet insanın kendi iradesini ve gücünü Allah'tan bağımsız görmemesi gerektiğini hatırlatmaktadır. Allah'a güvenen mümin, kendisinde bulunan  zelliklerin Allah'ın kendisine verdiği birer nimet olduğunu bilir ve onları en iyi Şekilde kullanmaya çalışır. Bir konuda başarılı olabileceğini düşünüyorsa bunun için çabalar, bir sorumluluğu varsa onu yerine getirir, karşısına çıkan bir zorluğu aşmak için gereken gayreti gösterir. Sahip olduğu imkanların sahibinin Allah olduğunu bilir ve sonucu O'na bırakır. Bu bakış açısı onu hem kibirden hem de yetersizlik hissinden alıkoyar. Allah'ın kendisine nasip ettiği özellikler için Allah'a şükreder, eksiklikleri karşısında ise umutsuzluğa kapılmak yerine Allah'a yönelir ve Allah'tan yardım ister.

Bu anlayış, insanı kendi üzerine yüklediği mükemmellik baskısından kurtarır. İnsanın karşılaştığı engeller birer tükeniş sebebi değildir. İnsan sorumluluğunu yerine getirip gayret gösterdiği sürece, netice ne olursa olsun, Allah'a güvenerek sarsılmaz bir irade ve kararlılıkla yoluna devam etme gücünü bulacaktır. İşte Kuran'ın insana kazandırdığı hakiki öz güven budur.

<https://www.harunyahya.info/makaleler/kuran-oz-guvenin-nasil-kazanilacagini-aciklar>